Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

№ 45 (408)
8 листопада 2012 р.

Не дай ухилитися серцю моєму до слів лукавих для прощення справ гріховних разом з людьми, які чинять беззаконня, і нехай не скуштую я від солодощів їхніх.
Пс. 140

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська мово, будь твердою!
Пахне вітер подихом золи,
Йдуть на тебе темною ордою
Яничари, покручі, хахли.

Це твоя пора, та не остання –
Ти повинна виграти двобій,
Тож забудь ласкаве щебетання, –
Хай бринять мечі в душі твоїй!

Хай твої плаксиві менестрелі
Захлинуться в ріках власних сліз;
Солов'їв твоїх пестливі трелі
Хай озвуться дзвонами заліз!

Не цвіти блакитно, як цикорій,
А світи й пали, як горна грань!
Стань на варті рідних територій,
Не впусти до нас Тмуторокань!

Не скорись московському лакею,
Служці двоязикого орла,
Не ділись державністю своєю,
Бо рабою будеш, як була!

Не віддай нікому свого берла,
Встань, здіймися в силі молодій,
Не радій з того, що ти не вмерла,
А з того, що вічна ти, радій!

Збережи нам небо, землю й воду,
Та не в лексиконах, як латинь,
А в живому голосі народу,
В грі весіль і в молитвах святинь!

Збережи нам волю довгожданну,
Краще вмри, та в рабство не впади,
Музику звитяжного Майдану
Не віддай під тупоти орди!

Дмитро ПАВЛИЧКО

* * *

Я кажу собі:
товаришу москаль,
На Україну
зуби не скаль...
Вивчіть мову її
на знаменах,
що ряхтять, мов корали.
То величава мова
і проста:
«Чуєш, сурми заграли,
Час розплати настав».

Володимир МАЯКОВСЬКИЙ

ДУХОВНИЙ ПРАПОР ДЕРЖАВИ

Звернення до громадян України

На виконання рішення Всеукраїнської науково-практичної та громадсько-політичної конференції «Суспільство і мова: соціокультурні виміри», що відбулася 14–15 жовтня 2011 р. в м. Запоріжжі, її організатори Запорізька обласна організація «Просвіта» і Науково-освітній центр «Січова академія» звертаються до всіх громадян України з закликом **вивчати, плекати рідні мови, тобто мови своїх рідних народів, етнічні мови.**

Взаєморозуміння між представниками різних народів – чи постійних мешканців України чи тимчасових – **забезпечує єдина державна мова української держави.** В цьому єдність політичної нації, яку становлять громадяни нашої країни, нашої спільної Батьківщини.

Лідерами в цьому повинні бути етнічні українці. Українцям не треба домагатись від росіян, білорусів чи представників інших етносів говорити українською, якщо мова співрозмовника зрозуміла. Українцям треба самим розмовляти рідною мовою, не залежно від мови навколо них. Це відповідає принципам взаємоповаги. І тільки так представники інших етносів навчаться української – державної мови української держави. Тільки так українська держава буде утверджена. В цьому – патріотична місія українця.

Ми закликаємо українців усвідомити історичний факт зміни державності на території України: вона перестала бути російською з відповідною державною мовою. Вона стала українською з українською державною мовою.

Звертаємось до кожного українця – етнічного і за громадянством – з закликом продемонструвати свою підтримку української держави і перейти на спілкування українською.

Перш за все, наше звернення торкається українців з українськими прізвищами: перестаньте соромитися себе, мови свого народу, свого роду, перестаньте боятися. Говоріть рідною мовою – мовою рідного народу. Не вмієте – учіться. Учіть інших.

Державна мова – духовний прапор держави. Єдність українського суспільства – в єдності державної мови. Єдність нації – в єдності спілкування національною мовою. Україна говорить українською. Ми – українці! Приєднуйтесь до цієї позиції публічно через соціальні мережі й закликайте інших, надсилайте їм це звернення.

ЗОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, НОЦ «Січова академія»

ПРЯМА МОВА

Анатолій Гриценко про готовність голови ради об'єднаної опозиції А. Яценюка піти на повторні вибори: «Так і підмиває кой-кому дати в морду, за оте «переможне» визнання повторних виборів у п'яти округах… Зрадили хлопців, які відкрито пішли проти бульдозера, і перемогли; зрадили тисячі і тисячі людей, Громадян – у Первомайську, Миколаєві, Каневі, Черкасах, Обухові, Василькові, Києві, які більше тижня цілодобово захищали їхню перемогу, витримали шалений натиск «беркутівців», засух, губських, круглових…»

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Пікет біля «Епіцентру»

Через порушення на виборах, івано-франківські свободівці влаштували пікет під «Епіцентром», власницею якого є опонент кандидата-свободівця. Таким чином вони вирішили підтримати висуванця від «Свободи» в київському окрузі № 225 Андрія Іллєнка.

Після перерахунку окружна виборча комісія оголосила перемогу з відривом у 191 голос представника «Свободи». Згідно з даними ЦВК Іллєнко отримав 33,14 відсотка голосів виборців і виграв у провладного кандидата Галини Гереги.

Зустрінуться з Господом

Єдину в Україні дитячу церкву з центром духовного розвитку будують в Івано-Франківську. Тут має розміститися пошта святого Миколая і найбільший в місті дитячий ігровий майданчик. Нова споруда має з'явитися на релігійній парафії святого Іллі поблизу міського вокзалу. Ідея створення Центру духовного розвитку дітей виникла три роки тому. І не випадково поблизу вокзалу. Адже тут планують створити прихисток, своєрідний дитячий будинок, для безпритульних дітей.

– У цьому дитячому будинку безпритульні діти зможуть поїсти, помитися, – розповідає протоієрей отець Річард Горбань. – Якщо ж дитина посварилася з батьками і не має куди піти, у центрі і для неї знайдеться місце. З відвідувачами закладу будуть працювати психологи, педагоги і священики.

Плащаниця Богородиці з Єрусалима

13–14 листопада в Івано-Франківську перебуватиме Плащаниця Пресвятої Богородиці – дуже древня ікона, яка зберігається в Старому Місті в Єрусалимі, у Гетсиманському подвір'ї, що навпроти Храму Гробу Господнього.

Вона є однією з найбільших святинь Єрусалимської Церкви і вперше залишає Святу Землю. Саме цю ікону за три дні до свята Успіння Пресвятої Богородиці доставляють хресним ходом у Гетсиманію, де її обносять навколо гробу Пресвятої Богородиці. Там вона перебуває впродовж дев'яти днів – до Віддання свята Успіння, перед нею постійно читається акафіст.

Збирають по-новому

Йдеться про збирання сміття у приватному секторі, зокрема, на території колишніх 1, 6 та 8 ЖЕО. Господарям приватних будинків відтепер не треба шукати сміттєві контейнери, аби викинути побутові відходи. Достатньо у визначений час виставити пакети за ворота. Сміттєвоз, проїжджаючи вулицею, їх забере.

Нова схема збору сміття в Івано-Франківську працює віднедавна, як і в деяких приміських селах. Це лише перший етап переходу на нову схему збору сміття в місті. Невдовзі підприємство планує перевести на неї всю основну частину приватних будинків міста і приміських сіл, які АТП обслуговує.

ПИШЕМО ДИКТАНТ

У День української писемності та мови, 9 листопада, українці, як зазвичай, писатимуть Диктант національної єдності. Його транслюватиме національна радіокомпанія України о 13.10.

Цьогорічний диктант проведе доцент Київського університету імені Борисаі Грінченка, автор шкільних підручників з української мови та літератури Олександр Авраменко. Диктант не складний, зі 100–120 слів. Ті, хто напише його без помилок, будуть відзначені призами. Це – премії, книжки, компакт-диски з унікальними записами. Окрім диктанту, учасники можуть надіслати і творче завдання, наприклад, розповідь про себе. Його оцінюватимуть окремо. Перевірятимуть тільки роботи, надіслані 9 та 10 листопада. Дату перевірятимуть за штемпелем. Минулого року національне радіо отримало 17 348 диктантів. Не лише з України, а й з-за кордону: Росії, Білорусі, Молдови, Німеччини, Бельгії і навіть Таїланду.

Івано-Франківське обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Міське управління освіти
ЗОШ № 16

9 листопада 15.00
Народний дім «Просвіта»

ЗАПРОШУЄМО
на загальноміське свято, присвячене Дню української писемності та мови.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,28 грн., на три місяці – 12,24 грн., на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

Вихованки школи Влада Ями – на Чемпіонаті світу

Десять престижних нагород на чемпіонаті України з танцювального шоу, що відбулося в Одесі, вибороли вихованці івано-франківської танцювальної школи Влада Ями.

На хореографічних змаганнях серед майже тисячі учасників різних вікових категорій найкращими стали чемпіонка світу 15-річна Ілона Федорко. Титули першості отримали Анна Павлюк й сестри-близнючки Марта й Ірина Костюки, а «срібло» вибороли Анастасія Чепуріна та Ольга Ємчура. Змагання відбувалися за олімпійським принципом. Талановиті дівчата виборювали звання стати кращими у найскладніших за технікою виконання номінаціях: «dance show», «contemporary» та «fantasy». Танцівниці повинні були не лише добре володіти танцем, а й показати акторську гру.

«Команда з Івано-Франківська була єдиною із Західної України, – розповідає Влад Яма, який особисто приїхав привітати чемпіонок. – Всі шестеро юних іванофранківчанок, які поїхали до Одеси, здобули право захищати честь України на Чемпіонаті світу 2013 року в Угорщині. Я також мав мрію стати чемпіоном світу, але... не зміг. Нині це звання здобула моя учениця Ілона Федорко». 15-річна талановита красуня і на чемпіонаті в Одесі стала найтитулованішою. Вона ще й третій рік поспіль стає чемпіонкою України. До речі, цьогоріч вона стала переможницею на чемпіонаті світу з сучасного танцю у Великобританії, коли й збірна України вшосте виборола перше місце.

АСТРОЛОГІЯ

2013-ий – РІК ВОРОНА

У такі роки завжди відбувались великі революції. Засновник і керівник Українського астрологічного інституту Павла Глоби Ігор Нікішин вважає, що наступний рік для України буде відносно стабільним. Парламентські вибори принесуть країні багато сюрпризів, а докорінні зміни відбудуться починаючи з 2018 року. Світ може сколихнути хвиля нових революцій, почнеться економічна криза.

Наступний рік за персидським календарем – рік Ворона. Він повторюється кожних 32 роки. Якщо ви візьмете 2013 рік і відмотаєте по 32 роки назад, то побачите, що дуже часто у ці роки були революції. Для прикладу, це був 1917 і 1789 рік, коли відбулася Велика французька буржуазна революція і падіння Бастилії. Ці дві революції сталися саме у рік Ворона.

ДОПОКИ?!

КОМУ СЛУЖИТЕ, ПАНОВЕ?

Серед бурхливих передвиборчих буднів у стрічку новин раптом потрапила подія, яка нібито не стосується України і точно не стосується виборів.

Мова йде про зникнення російського опозиціонера Леоніда Розважаєва, якого напередодні звинуватили у підготовці антидержавних акцій у Росії. Як виявилося згодом, росіянина викрали й повернули додому нащадки доблесних чекістів.

Напевно, ця подія не була б варта аж надто великої уваги українців, якби викрадення російського дисидента не відбулося в столиці нашої країни.

Очевидно, що такі дії російських спецслужб дуже нагадують почерк КҐБ. Затримання неугодного владі в іншій країні при спробі втечі від її довгих рук, викрадення й повернення на батьківщину, допит і тортури, зізнання і гучний процес.

Це – елементи класичного сценарію, майже всі з яких присутні у випадку з Розвазжаєвим. Поки бракує тільки «процесу століття», який не лише проллє світло на деталі страшної змови, але й завершиться суворим, «за законами революційного часу», вироком.

Це затримання є лише однією з цілої низки подій у сусідній країні, які підтверджують, що в Росії слідом за реабілітацією радянського минулого намагаються активно використовувати його методи у сьогоденні.

Схоже, Путін після перемоги на виборах, яка забезпечила йому ще багато років перебування біля керма, вирішив присвятити свої зусилля ліквідації наслідків «найбільшої геополітичної катастрофи» минулого століття, як він назвав розпад Радянського Союзу.

Але через цей випадок лякає не тільки ситуація в Росії. Він дуже чітко показав і становище в нашій державі: спецслужби України (фінансова підтримка яких владою – тобто з наших кишень – постійно зростає) не здатні завадити діяльності на нашій території аґентів іншої держави.

Людину, яка щойно написала заяву щодо надання політичного притулку, спокійно викрадають і непомітно для всіх українських силових органів – СБУ, МВС, СЗР, прикордонної служби – вивозять із нашої країни. Як з'ясувалося згодом, дуже «непомітним» чином – спеціально підготовленим літаком.

Тут знову напрошується історична аналогія – так спокійно радянські спецслужби могли діяти тільки на окупованих СРСР територіях.

Саме з окупованого Відня в 1947 році викрали австрійського князя Вільгельма фон Габсбурґа, відомого симпатика й активіста українського національного руху, більш знаного у нас під іменем Василь Вишиваний. Із зайнятої совітами Праги тоді ж, у 1947-му, радянські спецслужби викрали відомого діяча ОУН Володимира Горбового. Перший помер у Лук'янівській в'язниці, а другий відбув багаторічне ув'язнення у сталінських таборах. Таких випадків з участю НКВД, СМЕРШ чи КҐБ було чимало.

На інших територіях, де радянські спецслужби не почувалися так упевнено, їхні аґенти ліквідовували своїх ворогів. Найвідомішими для українського читача є приклади вбивства в Мюнхені діячів ОУН Лева Ребета (1957) і Степана Бандери (два роки після цього).

Із сучасної російської історії, яка підтверджує, що в діяльності її спецслужб мало що змінилося з радянських часів, можна згадати вбивство Олександра Литвиненка у Лондоні.

Отже, сучасні російські спецслужби почуваються на українській території так само спокійно, як радянські на окупованих теренах.

Звичайно, на вулицях Києва та інших українських міст немає танків, тут не розгортаються ґарнізони чужих військ. Адже наразі для утримання контролю над країною досить того, щоб мешканці Банкової, Грушевського та Володимирської просто не помічали деяких «дружніх» кроків сусідньої держави.

Володимир В'ЯТРОВИЧ,
голова вченої ради Центру досліджень визвольного руху

Є ПИТАННЯ

ХЛІБ НАШ НАСУЩНИЙ ДАЙ НАМ СЬОГОДНІ...

Такими словами молитви «Отче наш» християни звертаються до Бога, аби мати хліб. «Як є хліб і вода, нема голода», – говорить народне прислів'я. Хліб споживає і багатий, і вбогий, правда, останній має хліб за основний продукт. Статистика свідчить, що кожен п'ятий на землі – напівголодний або вмирає з голоду.

Господь подарував нам прекрасні землі, що дозволяють нам, скажімо, збирати до півсотні й більше мільйонів тонн збіжжя. Але, парадокс, з 2008 року хліб в Україні подорожчав на третину і далі зростає в ціні. Не допомагають багаторазові заяви прем'єра М. Азарова, міністра аґрарної політики М. Присяжнюка, нібито немає підґрунтя для росту цін на соціальні сорти хліба. Мовляв, в аґрарному фонді є запасу два мільйони тонн зерна і використовуємо його, щоби продавати пшеницю пекарям за старою ціною. Є і реґіональні запаси, які би при потребі мали викидати на ринок дешевше зерно.

Директор «Укрхлібпрому» О. Васильченко називає причини зростання цін на хліб: з 1 листопада ціна на пшеницю III класу зросла з 1,9 до 2,2 тис. гривень за тонну. Є і частка правди міністра М. Присяжнюка, що більшість пекарів працюють ще на пострадянському енергозатратному обладнанні.

Отож виникає запитання: чому, скажімо, Івано-Франківський хлібокомбінат провів модернізацію 80 відсотків обладнання, а ціни піднімає. Колишній головний інженер хлібокомбінату Андрусяк говорить, що зростають ціни на складники: бензин, газ, ціни на будівельні роботи, навіть відбулося підвищення мінімальної зарплати. Очевидно, соціальні сорти таки треба продавати дешевше або надавати дотації незаможним.

На жаль, хлібокомбінати України практично знівелювали слово «соціальний» і випускають колишній «соціальний» під новою назвою. Скажімо, хліб «Дарницький» ще рік тому був у нас «соціальний» – за ціною 2,60 грн., зараз же став 3,80 грн. (кілька разів підвищувався, скажімо, до серпня 2012 цей хліб коштував ще 3,45 грн. за буханець). І очікується зростання ціни.

Ось думки наших просвітян. «Я живу з дітьми і внуками, каже Василь Бойко, щоденно купляємо хліб «Дарницький» і батон вартістю 3,7 грн., додаємо формовий хліб (у нас в домі – сім осіб), отже, виходить 11 гривень у день...» «Я була в країнах Північної Америки, каже Дуся Гаврилів, вони теж продають зерно, але хліб у них на третину дешевший. Лиш у моєї сестри пенсія 1105 доларів, а у мене – 900 гривень». Член хорової капели пенсіонер Михайло Татарин вважає, що ті з харчів, які продаємо (зерно, олія, цукор), повинні бути в Україні дешевшими.

На виборах і засіданнях Верховної Ради депутати набирають бали, а незаможні, на жаль, множаться майже пропорційно росту останніх. Чим більше бідних, тим більше голосів здобувають комуністи на виборах усіх рівнів. Чи не ностальгія це за дешевим хлібом часів Брежнєва спонукає багатьох віддавати голоси за комуністів? А питання до влади залишається: доки зростатимуть ціни на хліб у житниці Європи – Україні?

Степан БОЙКО, *просвітянин*

МОЛОДЕ-НЕЗЕЛЕНЕ

ГЕРОЇ ЖИВУТЬ, ПОКИ ЇХ ПАМ'ЯТАЮТЬ

В Івано-Франківську запрацював осередок однієї з найефективніших молодіжних організацій України – Молодіжного Націоналістичного Конґресу.

Головну мету свого чину МНК вбачає в пропаґуванні націоналістичних ідей, залученні молоді до активної діяльності в утвердженні й розбудові Української Держави, сприянні вирішенню молодіжних проблем, допомозі молоді в її самореалізації та суспільному становленні, заявив на прес-конференції голова осередку Андрій Вовк.

Активісти поділилися планами роботи Івано-Франківського МНК, зокрема анонсували наступну акцію «Подаруй «Миколая» ветеранам УПА». Мета акції – звернути увагу суспільства на звитяги воїнів УПА, підтримати їх матеріально, приділити увагу і розуміння своїм героям. Акція буде проходити під гаслом «Герої живуть доти, доки їх пам'ятають!». Активісти збиратимуть кошти з місцевих політиків і громадських діячів, діячів культури і науки, зірок спорту і шоу-бізнесу, публічних людей і бізнесменів. «Ми налаштовані серйозно: багаті поділяться з героями!» – впевнені організатори.

Варто нагадати, що Молодіжний Націоналістичний Конґрес (МНК) створений 10 лютого 2001 року з ініціативи Організації Українських Націоналістів (революційної). Основні напрями діяльності – моральний, фізичний, професійно-фаховий вишкіл і виховання української молоді; захист національних інтересів і прав української молоді; пропаґанда ідей українського націоналізму та інше.

МНК – це єдина на сьогоднішній день організація, яка безпосередньо діє в підпорядкуванні ОУН (р) і є її спадкоємицею.

БОЛИТЬ!

ТАК УБИВАЛИ УКРАЇНСЬКУ ЕЛІТУ

Із 27 жовтня до 4 листопада 1937 року капітан НКВД Матвєєв розстріляв в урочищі Сандармох 1111 політв'язнів соловецького етапу на честь 20-ліття «вєлікой октябрьской»...

Зазомбована виборчим марафоном громадськість якось не згадала жертви соловецького етапу. Лише у Києві 27 жовтня біля пам'ятника Лесеві Курбасу, що на перетині вулиць Прорізної і Пушкінської, київське Товариство політв'язнів і жертв репресій, Всеукраїнський «Меморіал» ім. В. Стуса, неформальне товариство «Українські Соловки» та громадськість пом'янули соловецький етап, розстріляний в урочищі Сандармох на півдні Карелії 27 жовтня, 1, 2, 3 і 4 листопада 1937 року.

...Нагадаємо, що 5 серпня 1937 року за наказом НКВД СРСР № 00447 вступила в дію постанова Політбюро ЦК ВКП (б) від 2 липня 1937 року П 51/94 «Про антирадянські елементи». Розпочалася наймасовіша за всю совєцьку епоху «чистка» суспільства від елементів, які не годилися для будівництва комунізму. Її теоретично обґрунтував новий нарком НКВД Ніколай Єжов і зредаґував сам Сталін.

ЦК ВКП (б) запропонував подати в ЦК склади позасудових органів – «трійок», а також кількість осіб, що підлягають розстрілу та висланню.

У кожну республіку, область, район спускалися ліміти на репресування за I і II категоріями (I – розстріл, II – ув'язнення, співвідношення 3 до 1). «Знизу» полетіли звіти про перевиконання лімітів, розгорнулося соціалістичне змагання за їх перевиконання, прохання й вимоги збільшити їх, особливо за I категорією, висувалися «зустрічні плани». Так, нарком внутрішніх справ УРСР Ізраїль Леплевський тричі звертався за таким збільшенням. Призначений після його розстрілу в січні 1938 року в. о. наркома Александр Успенський – двічі. І Москва їх задовольняла.

Дія «трійок» поширювалася на всі категорії населення. Під репресії потрапили «куркулі», «кримінальники», «контрреволюціонери» різних відтінків, «повстанці», «церковники», «шпигуни», «троцькісти», «диверсанти», «шкідники», «буржуазні націоналісти», тобто й українська інтеліґенція, яка, за визначенням Сталіна, «не заслуговувала довір'я». Безперечно, репресії зачепили всі народи, що мали нещастя залишитися в російській імперії під новою назвою СРСР. Та все ж чи не найбільше постраждав український народ, бо він, з його глибокою релігійністю, волелюбністю, потягом до самостійного господарювання, увесь не годився для будівництва комунізму і його слід було замінити привезеним з Росії та нововиведеним «совєтскім народом»...

«Трійки» поєднували в собі слідство, звинувачення, суд і виконавця вироків. На все слідство відводилося 10 діб. Участь захисника, прокурора, а часом і самого звинуваченого, оскарження вироку та клопотання про помилування не передбачалися, а вирок виконувався негайно після його винесення. Цілком у дусі настанови творця радянської держави В. І. Леніна, який учив: «Будьте зразково нещадними... Розстрілювати, нікого не питаючи і не допускаючи ідіотської тяганини». І відповідно до настанови «любимца партии и народа» С. М. Кірова, який учив «Карати по-справжньому, щоб на тому світі був помітний приріст населення, завдяки діяльності нашого ГПУ».

На виконання згаданої Постанови «чистка» відбулася і в концтаборах. Так, начальник Соловецької тюрми особливого призначення (СТОН) Іван Апетер одержав наказ скласти список на розстріл 1825 в'язнів. Одна група, 507 в'язнів, була розстріляна під Ленінґрадом 8 грудня 1937 року, 200 (насправді 198) – на Соловках 14 лютого 1938 року. Доля так званого соловецького етапу (1111 осіб) стала відомою щойно в 1997 році: капітан Матвєєв з помічниками розстріляв його 27 жовтня, 1, 2, 3 і 4 листопада в урочищі Сандармох на півдні Карелії. Серед 290 українців – творець театру «Березіль» Лесь Курбас, поет-неокласик Микола Зеров, драматург Микола Куліш, колишній міністр освіти УНР Антон Крушельницький та його сини Остап і Богдан, історики академік Матвій Яворський, професор Володимир Чехівський, професор Сергій Грушевський, географ академік Степан Рудницький, письменники Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епік, Мирослав Ірчан, Микола Вороний, Михайло Козоріс, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий, науковці Микола Павлушков, Василь Волков, Петро Бовсунівський, Микола Трохименко, творець Гідрометеослужби СРСР голландець професор Олексій Вангенгейм, міністр фінансів УРСР Михайло Полоз...

Цей Сандармох знайшли за документами та визначили на місцевості 1 липня 1997 року Карельський та Санкт-Петербурзький «Меморіали» (Юрій Дмитрієв, Веніамін Іофе). Тут приблизно 150 ям, де покоїться біля 9 тисяч розстріляних. Це в 30-их роках було «обычное место расстрелов» на півдні Карелії... Скільки таких місць ми не знаємо...

2004 року стараннями українців усього світу, насамперед Товариства української культури Карелії «Калина» (голова – Лариса Скрипникова), там спорудили величний пам'ятник – ґранітний Козацький хрест «Убієнним синам України» (автори – Микола Малишко та Назар Білик).

...1937 рік – це гігантський масштаб репресій, що охопили всі реґіони й усі без винятку верстви суспільства, від найвищого керівництва країни до далеких від політики селян і робітників. Це колосальні фальсифікації звинувачень. Це безпрецедентна плановість терористичних «спецопераций»: «чистки» не міг уникнути ніхто. За 15 місяців кампанії за політичними звинуваченнями в СРСР було заарештовано **більше одного мільйона семисот тисяч (!)** осіб. А разом із жертвами депортацій і засуджених так званими «соціально шкідливими елементами» кількість репресованих перевищує два мільйони. Усього під час Великого терору до розстрілу з політичних мотивів були приречені **681,692 (шістсот вісімдесят одна тисяча шістсот дев'яносто дві!) особи.**

«Чистка» тривала понад 15 місяців і була офіційно припинена за постановою Політбюро ЦК ВКП (б) 15 листопада 1938 року, хоча репресії тривали й далі.

Її результат – девальвація цінності людського життя і свободи, зруйнування громадянського суспільства – громадських і політичних організацій, громад, церков, навіть сім'ї. Кожна людина залишалася сам-на-сам з молохом терористичної держави.

Кількість жертв репресій, депортацій і голоду в Україні за часи совєцької влади не піддається підрахунку. Це приблизно третина українського народу. Американський дослідник української трагедії Джеймс Мейс писав, що нинішня Україна – це соціологічно випалена земля. Нинішній період історії України він визначав як «постгеноцидний». На його думку, процесу інтелектуального і морального занепаду українського суспільства та подальшого росій-щення не змогло зупинити навіть проголошення незалежності.

Усі наші сучасні біди – це наслідок сатанинської селекції, під час якої була фізично знищена найкраща частина українського народу.

Починаючи з 2007 року річниця початку Великого терору (5 серпня) і день пам'яті соловецького етапу (27 жовтня) відзначалися в Україні на державному рівні. Адже 21 травня 2007 року Президент України В. Ющенко підписав Указ № 431/2007 «Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Великого терору – масових політичних репресій 1937–1938 років». Цей Указ, зокрема, покладав на Український Інститут національної пам'яті обов'язок щороку споряджати на початку серпня експедицію в урочище Сандармох та на Соловецькі острови. 2011 року новий директор Інституту комуніст Солдатенко радо умив руки від цієї справи, бо новий Президент В. Янукович перепрофілював Інститут з центрального органу виконавчої влади на звичайний науково-дослідний інститут. Однак голові Київського товариства політв'язнів та жертв репресій Григорію Куценку вдалося торік домовитися з Міністерством культури про спорядження експедиції. Цього ж року експедиція їздила коштом добродіїв (спонсорів)... Отже, 75-та річниця Великого терору – це вже не державна справа. Бо владарюють в Україні ідейні та фізичні нащадки організаторів і виконавців Великого терору.

Василь ОВСІЄНКО, *учасник паломництва у Сандармох і на Соловки 1999–2005 рр.*

Від редакції: А комуніст Царьков із ненавистю дорікає, що енкаведисти ще мало знищили українців. Тож нагадаємо слова Ліни Костенко:

Це ж треба мати сатанинський намір,
Чаїть в собі невиліковний сказ,
Щоб тяжко так знущатися над нами
Та ще й у всьому звинуватить нас...

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ПОРА ДЛЯ УКРАЇНИ ЖИТЬ

Осередок «Просвіта» у загальноосвітній школі № 25 міста Івано-Франківська був утворений майже одразу з її відкриттям – на початку 1994 року. Відразу ж до роботи взялися всі вчителі української мови і літератури, деякі викладачі історії, світової літератури, музики, географії. Активну участь у діяльності шкільної «Просвіти» брали й учні, насамперед – старших класів.

Уже в кінці січня 1994-го ми провели вечір-реквієм за юнаками, що загинули під Крутами. У березні того ж року громадськість України відзначала 180-річчя з дня народження Тараса Шевченка. Вчителька української мови та літератури Надія Кулиній розробила сценарій літературно-музичної композиції, за режисуру взявся заступник директора Мирослав Кулиній, і на шкільній сцені глядачі побачили фраґменти із життя і творів Кобзаря. Роль Т. Шевченка з успіхом зіграв М. Кулиній, Мартоса – В. Костюк, кобзаря – завгосп школи Б. Баб'юк, наймички – К. Гвоздецька, батька із поеми «Катерина» – учитель світової літератури Г. Чайка. Музичне оформлення здійснив М. Гузеляк, а декорації підготувала вчителька креслення С. Кунда. Звичайно, у масових сценах виступали й учні різного віку.

1996 року до 125-річчя з дня народження Василя Стефаника просвітяни підготували величне дійство – вшанування українського новеліста. Образ Стефаника гідно представив учитель географії П. Нижник, Івана Дідуха – В. Костюк, чоловіків та жінок із різних новел – учителі Любомир та Руслан Майхровичі, Г. Марчук, Т. Полякова, Г. Кузик, О. Белей, М. Майхрович, Г. Острижнюк, В. Пижук, В. Стасинець, М. Ярема, педагог-організатор К. Костюк, технічний працівник М. Рега. Як завжди, гідне музичне оформлення і декорації підготували М. Гузеляк та С. Кунда. Вчителі української мови та літератури обласного семінару, які відвідали тоді школу, були вражені масштабами дійства, достойною грою акторів-аматорів.

Наступного року таку ж величну літературно-музичну композицію створили на вшанування Лесі Українки. А 1998 року відзначили 200-річчя виходу у світ «Енеїди» Івана Котляревського. До дійств були залучені й нові сили. Із роллю Лесі Українки прекрасно впоралася З. Родчин, возного із «Наталки Полтавки» добре зіграв учитель трудового навчання М. Грабовецький, Сивіли з «Енеїди» – вчителька фізики Л. Оленюк, Оксани з «Боярині» – Г. Кузик, Юнони – Т. Полякова. Неперевершеним був Зевс у виконанні М. Кулинія.

Звичайно, для таких заходів необхідно було часу, бажання і терпіння, особливо ставлячи масові сцени, в яких були задіяні й учні. Але просвітяни з гідністю впоралися із такими завданнями, про що неодноразово відзначало керівництво управління освіти і «Просвіти».

Не тільки такими масовими заходами жив шкільний осередок у ці роки. Варто згадати зустрічі у школі з відомими письменниками нашого краю – Степаном Пушиком, Ярославом Дорошенком, Ольгою Слоньовською, Марією Вайно. Неодноразово проводилися конкурси читців поезій Кобзаря, Каменяра, Богдана Лепкого, Романа Юзви, Ліни Костенко… Випускали і стінгазети, присвячені актуальним подіям культурно-мистецького життя.

2008 року голова шкільного осередку «Просвіти» провів презентацію книги забутого поета Осипа Мошури «Тремтіння і пориви». Учні школи, вчителі, студенти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ознайомилися з долею і творчістю поета, побачили його внуків, почули критичні зауваги літературознавців – О. Слоньовської, М. Федунь, Є. Барана.

Навесні того ж року у школі стараннями вчителів-просвітян Тетяни Полякової та Василя Костюка провели вечір-реквієм Ярослава Дорошенка. Учителі, школярі, громадськість міста гідно вшанували поета у річницю його відходу у вічність. Народний артист України Михайло Кривень виконав пісні на слова Я. Дорошенка, дружина поділилася спогадами про чоловіка.

Отже, можна сказати, що шкільний осередок «Просвіти» за час діяльності активно працював, виховуючи підростаюче покоління у дусі шани й поваги до рідного слова, до української культури, до свого краю. Доводиться тільки шкодувати, що тепер через засилля цифрових технологій все менше часу залишається на спілкування і творчість.

Хоч «нова доба нового прагне слова». Цього року дівчата із 9-А класу – Василина Костун і Марійка Ошуркевич на конкурсі «Просвіти» до 350-річчя Івано-Франківська були відзначені за яскраву роботу й нагороджені поїздкою літературними місцями Покуття. Як бачимо, і молодь включається у культурно-мистецьке життя, у діяльність «Просвіти».

Василь КОСТЮК,
голова осередку «Просвіта»
Івано-Франківської ЗШ № 25

«ПЛАСТ»

ВИЗНАЧИЛИ НАЙМЕТКІШИХ

Майже півсотні пластунів із різних куточків України провели в рамках святкування 100-річчя скаутської організації та 70-ої річниці створення УПА в Івано-Франківську Х, ювілейну, Всеукраїнську пластову спартакіаду. Українські скаути згадали велику українську визвольну боротьбу і пройнялися духом єднання, який панував між вояками. «Це перший захід після літа, коли діти можуть зустрітися одне з одним, побачити своїх друзів, з якими познайомилися у час таборування», – зазначила прес-секретар пластової станиці Івано-Франківськ Оксана Дмитрук.

Упродовж двох днів 42 команди «пластунів» – 18 дівочих та 24 хлопчачих – змагалися з футболу, волейболу, баскетболу, гандболу. Результати засвідчили, що найспортивніші серед пластунів – львів'яни. Перемогу здобула дівчача команда «Обережно – ноги» та хлопчача «Чорні хлопці». Серед старших пластунів найкращі результати показали команди «Червона калина» та «Хвилі».

Пластуни з Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Київської, Закарпатської, Чернівецької, Волинської, Рівненської областей на спартакіаду до Івано-Франківська приїхали востаннє. Адже вона вже помандрувала до Тернополя і наступними роками відбуватиметься саме там. Натомість прикарпатські скаути в обласному центрі проводитимуть змагання мистецького плану – «Орликіаду».

ПАМ'ЯТЬ

НЕСКОРЕНІ

У Козаківці під горою Маґурою відновили фраґменти старшинської школи УПА «Олені» й «Беркути».

Невеличке село Козаківка Болехівської міськради розташоване у передгір'ї сколівських Бескидів. Його терени відомі героїчними сторінками української національно-визвольної боротьби як із фашистськими, так і з більшовицькими окупантами. І до 70-річчя УПА в одному з лісових урочищ силами громади Козаківської сільської ради на чолі з сільським головою Михайлом Іванівим на місці колишнього розташування старшинської і підстаршинської шкіл УПА освятили відновлену каплицю і стилізований житловий барак першої повстанської сотні Чмелика.

1943 року в суворій таємниці під горою Маґурою, що десь кілометрів за 15 від Козаківки, створюється старшинська школа «Олені» групи УПА «Захід» і підстаршинська школа «Беркути», в яких вишколювали кадри для Української Повстанської Армії. За волю і незалежність України загинуло тридцять вихідців із цього села.

Тут, під Маґурою, ще на початку 90-их років, люди спорудили капличку, а на місці колишніх житлових бараків для вишкільників обладнали стилізоване дерев'яне приміщення. Та з часом, як згадує один із місцевих священиків, природна стихія майже зруйнували працю людських рук. Тож активісти громади не тільки відремонтували потрощений деревопадом житловий барак, а й заново звели капличку.

…Після чину освячення каплиці, Святої Літургії та панахиди за убієнними героями УПА, яку відслужили місцеві священики, відбувся святковий концерт і запалала повстанська ватра пам'яті.

І. Л.

У ПОШУКУ ПРАВДИ

ЕКСЛІБРИС ПРОФЕСОРА, або ІНТРИҐУЮЧА ІСТОРІЯ З БАГАТЬМА НЕВІДОМИМИ

У букіністичній крамниці трапилося кілька книжок, виданих у Ляйпциґу та Берліні протягом 1890–1924 рр. Зокрема, твори античного періоду в перекладі німецькою мовою. Та суть не в цьому – розгорнувши одну з них, я був вражений іншим: між сторінками зберігся аркуш паперу зі шкільного зошита, на якому чорнилом, акуратним почерком було виведено «Шкільна вправа Ч. 2…» датована 12 березня 1942 року. Були ще нотатки, зроблені олівцем, образок, але найбільший сюрприз чекав на форзаці обкладинки – чіткий відбиток простого «екслібрису» першого попереднього власника: «Юліян Чайківський. Професор гімназії». Нижче чорнилом виведений ще один підпис: «Чайківський Богдан».

Зі сторінок війнуло подихом давно минулих часів – скидалося на те, що ці книжки більше шести десятків років ніхто не перегортав. Надпис заінтриґував мене, наштовхнув на те, щоб якомога більше дізнатися про колишнього власника книжок.

Згадане прізвище Чайківський досить поширене, особливо на Тернопільщині. Видозмінюється, накладається на співзвучне Чайковський, що не раз заводило пошуки в глухий кут: з'явився ряд представників різних українських родів різного походження зі спільним прізвищем, серед них кілька осіб з іменем Юліан. Та справа виявилася не такою вже й безнадійною – в один момент тема несподівано розгорнулася в новому, не менш цікавому, керунку. Мова може йти не про одну особу, а одразу кілька – не менш цікавих як в історичному, так і в літературному контекстах.

Спершу біографічна довідка кожного виглядала скупо. Один **Чайківський Юліан** – галицький український військовий та громадський діяч, сотник січових стрільців, політичний референт за часів Української Народної Республіки, сподвижник Євгена Коновальця та Андрія Мельника. Потрапив у більшовицький полон, в 1920 році був засуджений ВЧК до розстрілу, згодом помилуваний, подальша доля не відома. Другий **Чайківський Юліа(я)н** (1882–1960) – педагог, гімназійний учитель, довгий час працював у Станіславі.

ІЗ СЕРЖАНТІВ У… ПОЛКОВНИКИ

Скромна автобіографічна довідка сотника Юліана Чайківського не те що відхиляє завісу над постаттю – навпаки, ще більше завуальовує її, переводячи в категорію міфічності. Та по крихтах вдалося нашкребти інформацію про цю, значною мірою колоритну, якщо не авантюрну, особу.

Чайківський був причетний до становлення українського військово-патріотичного руху. У книзі «Історичні проходи по Львові» І. Крип'якевича (1932, в-во «Просвіта») згадується, що «у квітні 1914 р. в «цісарському лісі» Кайзервальді під Львовом були проведені перші стрілецькі маневри з участю до 600 стрільців зі Львова і підльвівських сіл, у двох групах, під проводом Омеляна Сеника і Юліяна Чайківського». Саме в березні 1914 р. розрізнені військові товариства січових стрільців об'єдналися в одне, яке очолив комітет в складі В. Старосольського, І. Чмоли, М. Гаврилка, О. Степанівної. Тоді відбувся й перший випуск курсантів, котрі успішно завершили вишкіл.

Про участь Ю. Чайківського в Першій світовій чувати не доводилося, в списках леґіонерів УСС знаходимо іншу особу з подібним прізвищем – Андрій Чайковський із Бережанщини (про нього ще згадаємо). Ймовірно, через хворобу Юліана визнали непридатним до військової служби. Міг увесь цей час надалі займатися вишколом, готуючи поповнення для леґіону УСС. З'явився він лише навесні 1918 року вже при Осадному корпусі січових стрільців, що входив до континґенту німецьких та австрійських армій, які окупували землі України.

Для України той час був нелегким. Безпорадність гетьмана Скоропадського, неспроможність В. Винниченка та С. Петлюри взяти владу в руки, розбіжність поглядів тогочасних політиків на характер влади були чи не найбільшим неґативом на початках становлення незалежності. Дмитро Донцов занотував у своєму щоденнику в грудні 1918 р.: *«В колах Директорії – безлад і прострація… В Директорії якесь божевілля… На міністрів призначено хлопчаків… Директорія йде вліво. Вакханалія. Всіх викидають з посад, хто не є соціалістом. Нічого не розбудовують, рабське мавпування большевизму».* Євген Коновалець відкрито заявив Винниченкові, що політика Директорії *«веде Україну до катастрофи». «Тверджу, – зазначав він, – що ні Винниченко, ні Директорія в цілості не мали ясної політичної лінії та що довкола Директорії панував такий самий хаос політичної думки, як і всередині її».*

Саме на такому історичному тлі виринає постать сотника Юліана Чайківського. Побічним підтвердженням діяльності сотника Чайківського слугує згадка у виданні Історичного клубу «Холодний Яр». У творі «Багряні жнива Української революції» (автор – Роман Коваль) читаємо такі рядки: «За столом сидів сотник ***Юліан Чайківський,*** начальник політичного відділу. Поруч – військовий міністр Олександр Греків».

Дійсно, коли *«…військове міністерство видало наказ про формування окремого загону січових стрільців у Білій Церкві, Стрілецька рада визнала потрібним вислати окрему делеґацію від січового стрілецтва до Гетьмана (Скоропадського). У склад делеґації увійшли, крім мене, полк. Андрій Мельник, сотн. Михайло Матчак, мабуть, сотн. Юліан Чайківський та сотн. Василь Кучабський»* (Є. Коновалець. Причинки до історії Української революції).

Той же Дмитро Донцов згадував: *«25 липня 1918 р. були в мене Коновалець, Сушко і* ***Чайківський.*** *Два останні з бриґади Натієва (осетин за національністю, полковник царської армії, командир однієї з військових частин тогочасного українського війська), хочуть активізувати січових стрільців, але бояться неприємностей від своєї «вітчини» – Австрії. Хотіли б говорити з гетьманом (Скоропадським) в їхній справі, і щоб я з ним теж поговорив про те»* (Рік 1918, Київ, 1954, Торонто: «Гомін України»).

У мемуарах Вільгельма Габсбурґа-Лотрінґена (унікальна особистість – з родини австрійських царедворців, архікнязь і полковник українських січових стрільців; «блудний син для своїх кровних батьків і велика надія для поневолених українців», названий на український лад Василем Вишиваним; був командиром однієї з частин австро-угорської армії під Херсоном) згадується *«…В Олександрівську стояли також 1-ий і 2-ий запорізькі полки, в яких теж служили галицькі офіцери, між іншим Юліян Чайківський з Чортківщини, що тепер служить в УСС (група Коновальця)».* Можливо, Василя Вишиваного доля раніше вже зводила з Юліаном Чайківським. Осадний корпус УСС під командуванням полковника Є. Коновальця та А. Мельника був епіцентром змови та рушійною силою повстання проти гетьмана Павла Скоропадського.

У книжці Лонґина Цегельського «Від леґенд до правди» (видатний український політик, активний учасник створення ЗУНР і її перший міністр внутрішніх справ, заступник міністра зовнішніх справ УНР) теж є згадка про сотника Чайківського – вони перетнулися на момент проголошення Акту злуки.

16 січня 1919 р. у Києві мала місце рада, на яку зібралися члени Директорії, уряду, керівники політичних партій і корпусу січових стрільців. Представники січових стрільців О. Назарук і ***Ю. Чайківський*** запропонували замість Директорії встановити військову диктатуру – тріумвірат у складі С. Петлюри, командира корпусу січових стрільців Є. Коновальця і його заступника А. Мельника (Калініченко В., Рибалка В. Історія України, Ч. III, 1917–2003). Тоді Чайківський ще й виголосив різку антибільшовицьку промову.

Як бачимо, Ю.Чайківський був не лише статистичним учасником тих подій, але й грав не останню роль у політиці – безпосередньо займався військово-адміністративною діяльністю, в тому числі контрозвідкою. На жаль, не обійшлося без перегинів.

Чайківський одноосібно, без дозволу директора управління преси та пропаґанди О. Назарука (практично одного з міністрів уряду Директорії) заборонив вихід у світ періодичних видань, *«…команда січових стрільців закрила «Кіевскую мисль» і деякі інші російські газети, які дуже лаяли український рух»* (О. Назарук, «Український прапор», 1920). В. Винниченко критично ставився до таких дій і відкрито звинуватив Ю. Чайківського у розгромі та закритті Центрального бюро професійних робітничих союзів («Відродження нації» в 3-ох ч.). Є. Коновалець, спробував стати на захист соратника: мовляв, Ю. Чайківський *«…виявив тільки зайву лагідність».* Лагідність полягала в тім, що «*…спалили всю літературу (більшовицьку) й, на превеликий жаль, разом з нею діловодство професійних союзів»* (Причинки до історії української революції). З метою стабілізації ситуації Є. Коновалець своїм наказом відновив діяльність вищезгаданого бюро, заборонивши проводити обшуки й арешти.

Михайло АНДРІЙОВИЧ,
член Національної спілки журналістів України,
член історико-просвітницького товариства «Меморіал»

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Директор Залукв'янської загальноосвітньої середньої школи I–III ступенів Галицького району, активний просвітянин
ВОЛОДИМИР ЧАГРАК
відзначає поважний ювілей.

Просвітяни краю щиро здоровлять ювіляра і зичать йому творчого довголіття у справі виховання молодих українців – будівників та провідників української держави, натхнення і розвою на просвітянській ниві.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

* * *

Музичного педагога, просвітянку
МИРОСЛАВУ ЛИТВИНОВИЧ-РАДЛОВСЬКУ,
берегиню раритетів про просвітянську діяльність родин Стефановичів-Литвиновичів, авторку спогадів про чин «Просвіти», щиро вітаємо з днем народження. Зичимо многих і щасливих літ життя, здоров'я, потіхи від дітей і онуків.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, заступник Петро АРСЕНИЧ, просвітянка Люба КОСТЕНЮК

* * *

Мирослава Литвинович-Радловська народилася в славній просвітянській родині 9 листопада 1925 р. в Коломиї. Її дідусь Володимир Стефанович (1858–1939) був парохом Кут і довголітнім головою Кутської філії «Просвіти». Бабуся Ольга Стефанович (1866–1944) відома як культурно-громадська діячка, приятелька Лесі Українки. Дочка Ольги – Степанія Стефанович-Литвинович (1890–1982) – мама Мирослави, яка вийшла заміж за відомого громадсько-політичного діяча адвоката Михайла Литвиновича (1878–1944). В 1927 р. Литвиновичів перебралися до Станиславова. Тут Мирослава 1944 року закінчила українську гімназію, директором якої був доброволець УСС-УГА Осип Левицький (1886–1973). У гімназії Мирослава вчилася разом із Зіновією Франко (1925–1991), дочкою Тараса, сина Івана Франка. Опісля вступила в Станіславський учительський інститут. Закінчивши мовно-літературний факультет, працювала методистом у дитячій обласній бібліотеці. Одночасно вчилася в музичній школі. Згодом закінчила музичне училище і навчала в ньому та в музичній семирічній школі дітей гри на фортепіано.

У 1953 р. Мирослава вступила у Львівську державну консерваторію ім. М. Лисенка й, успішно закінчивши її, працювала викладачем фортепіано. В 1964 р. у зв'язку з сімейними обставинами повернулася до Івано-Франківська, де викладала в музучилищі й за сумісництвом – у педінституті. Разом із чоловіком Романом виховала трьох дітей – синів Богдана, Михайла, доньку Ольгу.

До червня 1940 р. Мирослава разом із батьками жила у власному будинку. «Та з цього помешкання нашу сім'ю примусово переселили енкаведисти, забравши наш будинок у Зеленому провулку», – розповідає пані Мирослава. – Ми боялись відстоювати свої права, бо батьки наші, Михайло і Степанія Литвиновичі, були відомими активними громадськими діячами, а брати – члени ОУН, ще до 1939 р. сиділи в польських тюрмах. Брат Омелян був арештований і загинув у сталінських таборах, а Богдан в 1943 р. вступав у Дивізію «Галичина» і після боїв (Броди, Бляйхенберґ, Фінляндія), полону в Ріміні, виїхав в Арґентину, де продовжував активну громадську діяльність. Був довголітнім секретарем Управи Братства дивізійників Арґентини, мав відзнаки й грамоти за заслуги».

«За свою активну громадську діяльність і патріотизм наша родина була репресована польською, румунською, німецькою та більшовицькою владами, – продовжує пані Мирослава. – Брат моєї мами – Теодор Стефанович, брати Лев і Омелян Стефановичі були старшинами УГА, брат батька – Павло Литвинович (УСС) загинув у «чотирикутнику смерті». Теодор – у 60-літньому віці вишколював вояків УПА, був заарештований і перебував у Станіславській тюрмі. Тіточна сестра Олександра Паєвська (дівоче прізвище – Томич) із чоловіком розстріляні в Києві, а їхній син Юрко, коли мав 14 років, засуджений на 25 років. Тіточна сестра Ася Гранківська загинула в бункері, підірвавши себе. Шваґер Василь Мельничук (Чумак) розстріляний німцями на Ягольницьких полях Чортківського району на Тернопільщині. Це лише частина репресій нашої родини. Сестра Ольга Литвинович, яка трагічно загинула, також була арештована й сиділа в Станіславській тюрмі.

Після переселення сім'ї в 1940 р. на вул. Мазепи ми всі роки жили там у дуже тісній і вогкій однокімнатній квартирі, без усяких вигод, а було нас восьмеро осіб. Там померли мої батьки, бабуся, виросли троє дітей. Сестри мої хотіли приватизувати це мешкання, але не встигли, бо смерть прийшла несподівано. Тепер я не маю куди подітися й нема куди перевезти цінні пам'ятки, велику бібліотеку, родинний архів, фотографії і документи, що мають історичне значення. Все треба упорядкувати, щоб передати в музей, архіви різних громадських товариств, Церкві. Але на це треба часу і спокійного кута – приміщення», – бідкається пані Мирослава.

Так переживає українська патріотка, вболіваючи за долю реліквій не лише родин Стефановичів-Литвиновичів, які спричинилися до розвою «Просвіти», ЗУНРу, ОУН і УПА, а й для суспільства. Завдяки Мирославі та її батькові збереглися написи в'язнів Станіславської тюрми 1939–1941 років. Ці записи опубліковані в книзі «Жертви Сталінського терору на Прикарпатті 1939–1941 рр».

Отже, сподівання лише на місцеву владу, що вона якнайшвидше зуміє покращити житлові умови цій славній жінці-просвітянці, яка зберегла цінні документи про УСС і УГА, автографи Івана Франка, Лесі Українки, фотографії Івана Франка у колі Михайла Грушевського, Федора Вовка та інші раритети.

Петро АРСЕНИЧ,
заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

РАЗ ДОБРОМ ЗІГРІТЕ СЕРЦЕ...

МАЙБУТНЄ ДОБРОЇ СПРАВИ – У ТВОЇХ РУКАХ

Щодня, спілкуючись із друзями, колеґами й незнайомими людьми, ми забуваємо про те, що маємо цей великий дар від Бога. Нам важко уявити, що є люди, позбавлені такої можливості, які живуть й у суспільстві і, водночас, поза ним. Їх називають людьми з особливими потребами. Але насамперед чого вони насправді потребують – так це розуміння і підтримки.

На жаль, окремі з цих людей часто бувають під церквами, монастирями, духовними центрами. І не всі ті, хто опікується ними, знають, що 2007 р. Благодійний фонд «Карітас–Івано-Франківськ УГКЦ» сприяє соціальній адаптації та інтеґрації молоді з вадами розумового розвитку. Соціальні працівники та волонтери не роблять нічого надзвичайного: ставляться до них, як до рівних собі, виявляють турботу й терпіння, навчаючи того, що нам здається легким і природним. Робота в Центрі дозвілля та соціальної адаптації для людей із особливими потребами проводиться за напрямками: психологічна підготовка і допомога; набуття навичок самообслуговування; робота в творчих майстернях; організація цікавого відпочинку; психологічна, фінансова та моральна підтримка цих людей і їхніх батьків.

Отець Юрій Новицький дуже радий роботі «Карітасу» в цьому напрямку, бо частково вдалося потіснити з-під церкви різних прохачів. Збір коштів для потреб інвалідів з особливими потребами йде в скарбничку. Уже кілька років просвітяни Надія Корнило, її дочка Наталя Король і внук Назар Король допомагають «Карітасу» матеріально й організаційно. Успішно співпрацюють з «Карітасом» катедри просвітяни – відомий лікар і громадський діяч Микола Кейван, Ольга Полюк, Марія Заячківська, Марія Амброзяк, Міля Штогрин, Наталя Підлужна, Роман і Анна Ляшки, Лев Кушніренко, ветеран «Просвіти» Ярослав Сидор, Михайло Татарин, Георгій Онецько. Зрештою, і в Народному домі «Просвіта» не забувають про інвалідів з особливими потребами і запрошують їх на різні просвітянські заходи.

Зараз на обліку в Івано-Франківському «Карітасі» – 42 інваліди, більшість з них – молоді, які потребують спілкування з однолітками. Нагадаю, що ця програма діє для всіх інвалідів і розпочата Міжнародним «Фондом розвитку Карпатського Єврорегіону». До речі, голова обласної «Просвіти» Степан Волковецький зініціював Меморандум про співпрацю між обласною «Просвітою» і єпархіями українських Церков у духовному й національному відродженні українського народу, турботі про молодих інвалідів.

Степан БОЙКО, *просвітянин*

НОМІНАНТИ

ЗНАННЯ – ЗОЛОТО

Відбулось урочисте нагородження призерів Міжнародних учнівських олімпіад з географії та астрономії, які недавно пройшли в Арґентині та Південній Кореї. Заступник голови облдержадміністрації з гуманітарних питань Роман Іваницький та заступник начальника головного управління освіти Марія Мрічко вручили їм премії в сумі п'яти з половиною тисяч гривень. Наша область чи не єдина в Україні, яка підтримує здобутки талановитої учнівської молоді та їхніх наставників грошовими преміями і цим спонукає учнів до результативної праці.

Цьогоріч прикарпатці повернулися з Міжнародних олімпіад аж із трьома медалями – двома бронзовими та однією срібною. Юний географ Любомир Романів привіз «бронзу» з арґентинського міста Оларрії, астрономи Арсен Масляк та Іван Ільницький – «срібло» і «бронзу» з корейського міста Кванджу. Андрій Лупа також гідно представив наш край та Україну на олімпіаді з астрономії, до «бронзи» йому не вистачило 0,6 бала. Це успіх, вартий визнання.

До речі, розповімо про Міжнародну олімпіаду з астрономії. Вона була знаковою для Прикарпаття, адже наш край у складі української команди представило аж троє учасників – уже згадані Арсен Масляк, Іван Ільницький та Андрій Лупа – всі продемонстрували надзвичайно високий рівень своїх астрономічних знань. До активу української команди срібні нагороди додали також учень ліцею інформаційних технологій при Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара Дмитро Федоряка та учениця Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка Катерина Баринова.

ЗНАЙ НАШИХ!

ПРИКАРПАТСЬКІ ТАЛАНТИ НА ХОРТИЦІ

У рамках традиційного козацького фестивалю «Покрова на Хортиці», який відбувається на леґендарному острові в Запоріжжі, цього року вперше пройшов дитячо-юнацький фестиваль-конкурс народного мистецтва «Яскрава країна на Хортиці». Участь у ньому взяли і вокалісти з Калуша – вихованки зразкової вокальної студії «Дует», і учасники зразкової вокальної студії «Ліра».

Як зауважила голова журі народна артистка України одеситка Лариса Стадніченко, діти продемонстрували вже справжню професійну майстерність, особливо у виконанні народних пісень, а львів'янин – заслужений артист України Олег Лихач зазначив, що галичани стали справжнім відкриттям фестивалю.

Отож щодо відзнак і нагород: Олю Климишин, Дарину Манзюк і Софію Бабій нагородили дипломами фестивалю й пам'ятними подарунками. У номінації «естрадний вокал» третю премію поділили Андрій Гринишин зі студії «Ліра» і Настя Терещенко зі студії «Дует», товаришка Насті Ірина Кусайло стала другою в молодшій категорії цієї ж номінації.

Прикметно, що фестиваль «Яскрава країна» зробив акцент саме на народній творчості. І в номінації «народний вокал» Владислава Кулик стала лауреатом другої премії, а Ірина Перейма – першої. Обидві дівчинки займаються у зразковій вокальній студії «Ліра», як і Соломія Жекало, яка вразила журі фестивалю, котре одноголосно присудило дівчині головну відзнаку пісенного конкурсу – ґран-прі. За високопрофесійне виконання народних пісень Соломійка отримала можливіть відпочити влітку на березі Чорного моря на дитячій базі «Яскравої країни».

АРТ-АКЦІЇ

ОБ'ЄДНАНІ СЛОВОМ

У часописі «Галичина» відбулася п'ята творча зустріч поетів-аматорів і членів Національної спілки письменників України з Івано-Франківської, Львівської, Закарпатської, Тернопільської, Черкаської та Полтавської областей, згуртованих у творчому міжреґіональному поетичному клубі «Об'єднані словом».

Майже чотири десятка авторів привезли до нас свої найяскравіші творчі набутки. Модераторами-ведучими були Івано-Франківські поетеси Олександра Туєшин (Леся Ґеник) та Олександра Федорів (Адель Станіславська).

Якщо формат роботи попередніх івано-франківських зустрічей був презентаційним і поети головно представляли свої нові поетичні збірки, то тепер до попереднього відбору учасники демонстрували найбільш вигранені й досконалі твори. Звучала поезія в авторському виконанні – духовна, патріотична, лірична, еротична, гумористична, пародійна тощо.

ЯК ПАРОСТЬ ВИНОГРАДНОЇ ЛОЗИ...

НЕПРАВИЛЬНО – ПРАВИЛЬНО

НАЙТИПОВІШІ ТА НАЙЧАСТІШІ ПОМИЛКИ

Неправильно
касатися
(від рос. ***касаться)***
Правильно
стосуватися
Це мене **не стосується.**
Згадана норма **стосується** іншої статті закону.

Неправильно
в кінці кінців
(від рос. ***в конце концов)***
Правильно
врешті-решт, зрештою
Ми зможемо **врешті-решт** розглянути цю постанову?

Неправильно
командіровка, командировочне
Правильно
відрядження, відрядна посвідка
перебувати **у відрядженні,**
закордонне **відрядження**
Відразу двадцять депутатів перебувають у закордонному **відрядженні.**

Неправильно
канешно
(від рос. ***конечно)***
Правильно
певна річ, звичайно
Певна річ, ми вже не встигнемо розглянути всі заплановані питання.

Неправильно
кормить
Правильно
годувати
Не ми **годуємо** народ, а народ **годує** нас.

Неправильно
кормушка
Правильно
годівниця
Дехто знайшов собі тут **годівницю.**

Неправильно
по крайній мірі
(від рос. ***по крайней мере)***
Правильно
принаймні, щонайменше
Для цього слід передбачити **щонайменше (принаймні)** три мільярди гривень.

Неправильно
кстаті
Правильно
до речі
Ми, **до речі,** були цього дня у відрядженні.
До речі, ця норма випливає з Конституції.

Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, редакція часопису «Галицька Просвіта» зі скорботою повідомляють про відхід у вічність активного просвітянина, постійного автора –
БУРНАШОВА ГЕННАДІЯ ВАСИЛЬОВИЧА.
Висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким. Розділяємо ваш біль і глибоко сумуємо разом з вами.